

SANTA EUGÈNIA

REVISTA LOCAL PER A LA DIVULGACIO I LA CULTURA

Nº 14. 31 d'octubre de 1.985

Depòsit Legal PM 625 / 1.985

ANY EUROPEU
DE LA MÚSICA

«editorial»

El segon Centenari del naixament de J.S.Bach, i altres efemèrides referides a grans músics, motivaren que el 1.985, fos l'ANY EUROPEU DE LA MÚSICA; aquest any -- també és l'Any Internacional de la Joventud. I quí sab si a nivell de país, és l'any nacional d'alguna cosa.

No hi ha cap dubte de que ni En Bach ni altres, en reben absolutament res d'aquests homenatges; seria totalment ridícul que "en mort" volguessim honrar i facilitar la cosa, a aquells que "en vida" no trobaren més que incomprendions i travetes. Se veu que la vida sempre ha estat igual.

Al manco aquests homenatges poden tenir la vitud, --no sempre la tenen--, de ser-nos profitosos a nosaltres. En aquest cas concret de la música, s'han organitzat --molts de concerts que no s'haguessin fet, i, --en el cas d'En Bach--, Radio-2 de RNE, en acabar l'any, harà radiat tota la música, instrumental i vocal de J.S.Bach. I haurà estat profitosa per a molts.

Dins la moguda d'aquest ANY EUROPEU DE LA MÚSICA, --també Mallorca nomenarà "Fills Il.lustres" a quatre músics mallorquins; a les planes interiors trobareu les seves biografies, que publicam con a homenatge, ja que res més podem fer per a ells

La Redacció.

EDITORIAL	1ª plana
INDEX	2
ESGLÉSIA: "El Bisbe Planes"	3 a 7
LLIBRES	8
DEMOGRAFIA	9
ELS NOSTRES LLINATGES	10
ANY EUROPEU DE LA MÚSICA	11 a 13
DOSSIER: Els gitanos de "Es Molinar"	14 a 17
MÚSICA ROCK	18
ENTREVISTA: Els Mestres Nous	19 a 21
NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA	22
HISTÒRIA DEL POBLE	23 i 24
CINEMA	25
RACÓ DELS POETES	26 i 27
DEPORTS: Futbol	28 i 29
CUINA	30
PASSATEMPS	31

'Revista'

"SANTA EUGÈNIA"

31 d'octubre de 1985. Revista Local per la Divulgació i la Cultura.

Nº 14. Publicació bimensual. Depòsit Legal PM 625/1983

Editat i imprès a la Parròquia de Santa Eugènia. Mallorca.

Redacció i administració: C/J. Ant. 8. Santa Eugènia. Mallorca.

EQUIP DE REDACCIÓ: Nadal Trias Orell, Bernat Sureda Canyelles, Mª. Antònia Parets Amengual, Pep Mulet Canals, Antonia Campaner Mulet, Miquel Coll Isern, Juana Mª Jaume Rigo, Margalida Llabrés Serra i Xisco Grau amb la col.laboració d'altres persones per a la confecció mensual de la revista a multicopista.

EQUIP DE DISTRIBUCIÓ: Catalina Miralles Crespi, Mª Pilar Bascuñana - Coll i Cat. Rosa Canyelles Mariano.

VINYETES I DIBUIXOS: Tofol Rigo, Sebastià Bibiloni, i arxiu propi.

La Revista "SANTA EUGÈNIA" sols es fa responsable dels escrits del seu Equip de Redacció.

D. FRANCESC PLANAS

Un Bisbe

Mallorquí

**L'Excm. i Rdm. Mons. Dr. D. Francesc Planas i Muntaner, Bisbe emèrit
d'Eivissa (1904-1985).**

El dia 16 del passat mes de juny de 1985 va esser cridat sobtadament a la presència de Déu-Pare, a Ciutat a la Residència de les Germanetes dels Pobres, de matinada i pocs dies abans de complir els 81 anys, L'Excm. i Rdm. Mons. Dr. D. Francesc Planas i Muntaner, Bisbe emèrit d'Eivissa.

Nasqué d'una honrada família treballadora, el 26 de juny de 1904 a Ciutat, en la Parròquia de Santa Creu, on fou batiat i confirmat.

Les religioses Agustines de l'Empar de Sant Galetà l'iniciaren en l'aprenentatge de les primeres lletres, mentre els Pares Teatins del carrer del VI es culdaren de la formació en el segon ensenyament.

Molt jovenet entrà al nostre Seminari Diocesà, l'any 1914, on sobresortí, com alumne ben aprofitat en els estudis de les Humanitats i de la Filosofia, traient sempre les calificacions més altes.

Els superiors posaren els ulls en ell. L'enviaren, l'any 1919, al Col·legi Pontifical Espanyol de Sant Josep de Roma, com alumne escollit i becat de la Diòcesi, per perfeccionar la Filosofia i cursar la Teologia a la Universitat Pontifícia Gregoriana.

No perdre en va el temps... L'any 1927, el 19 de març, fou ordenat prevere pel Cardenal Rafel Merry del Val. Al arribar a la Roqueta, l'any 1929, deu anys durà la seva estada a Roma, duia el doctorat en Filosofia i Teologia, i la Llicenciatura en Sagrada Escripura per l'Institut Bíblic entre les primeres promocions que sortiren...

L'humil Vicaria "in capite" de Sant Jordi del Pla de Ciutat, el rebia pel novembre de 1929, era la primera palestra pastoral.

Dos anys després per l'abril de 1931, era nomenat Prefecte de Disciplina dels Teòlegs i Professor del nostre Seminari.

D. Francesc va esser el primer, que, amb gran prudència i seny, obrí les finestres tancades del Seminari per deixar entrar uns aires nous... Començà un diàleg obert i sincer amb els Teòlegs, d'amic i germà, no de superior impossat, dins un pla de confiança i comprensió mútues. Els futurs ministeris sacerdotals, les notícies actuals de la premsa i de les revistes, i les converses amicals eren el pa de cada dia, que felen destriar, com una clariana, la missió apostòlica, que s'acostava...

Quatre anys visqué al Seminari. Altra volta, l'any 1935, la tasca pastoral ompliria el seu ministeri sacerdotal a Alaró, com Ecònom.

Tres anys després, l'any 1938, passaria d'Ecònom-Arxiprest de Llucmajor.

Havent pres possessori de la malmenada Diòcesi de Menorca, el 23 de març de 1939, Mons. Dr. D. Bartomeu Pascual i Marroig (1930-1967), quedà vacant la càtedra de Sagrada Escripura del Seminari. Urgia un professor competent i actualitzat... Corria l'any 1940, quan el Sr. Arquebisbe-Bisbe Mons. Dr. D. Josep Miralles i Sbert (1930-1947) el cridà a Ciutat, oferint-li l'esmentada Càtedra i la Parròquia de Sant Nicolau.

Alternà per espai de sis anys ambdues tasques: l'ensenyament al Seminari i els diferents treballs pastorals de l'Acció Catòlica en les quatre branques, de la Catequesi als infants, de la predicació als adults, de la visita als malalts, del secretariat de Caritat, etc..., donant sempre en les quatre parròquies testimoni eloqüent, en les seves actuacions, d'un rector zelós i exemplar...

L'any 1946, deixaria la tasca parroquial per entrar a la Seu, després de lluites oposicions a la Canongia Lectoral.

El Bisbe Mons. Dr. D. Joan Hervàs i Benet (1947-1955) li confiava, l'any 1948, càrrecs de màxima responsabilitat: Vicari General Sustrut, Pro-Provisor del Tribunal Eclesiàstic i Governador Eclesiàstic... per ocupar definitivament la Vicaria General des de l'any 1949 fins l'any 1953...

En aquest temps, com abans en la traducció directa de l'alemany "La Carta de la Alegría y de la Bondad del P. C. Rösch, O. M. Cap. (Pablo a su Iglesia predilecta de Filipos) Palma 1938", exercità molt encertadament la ploma de bon articulista en el diari local "Correo de Mallorca" i "Cultura Bíblica" entre altres revistes bíbliques... Un interessant estudi sobre "Los Rímnim de la Catedral de Mallorca" sortí, l'any 1960, en la col·lecció "Panorama Balear" de Lluís Ripoll...

Col·laborà per segona vegada, com Vicari General des de l'any 1955 fins al maig de 1960, en el pontificat del bisbe Mons. Dr. D. Jesús Enciso i Viana (1955-1964).

Moltes foren les Comissions que presdì, com president: "del Tribunal de Cuentas", "del Consejo Diocesano de Administración", "del Consejo de Vigilancia contra el Modernismo", "de la Comisión de creación de nuevas parroquias", "de la Comisión Diocesana para reforma Parroquial" i Jutge Delegat en el procés de B. i C. de Mn. Rafel Caldentey, Rector de Santa Maria.

També era vocal "del Tribunal para exámenes trienales y renovación de Licencias", Confessor de Religioses, Visitador de les Congregacions, aleshores diocesanes, "Hermanas Terciarias de la Santísima Trinidad" i "Hijas de la Santa Familia", Censor d'Ofici, Director Espiritual Diocesà de l'Adoració Nocturna Espanyola; ja abans havia estat Notari adjunt en el procés de la Venerable de Sencelles, Secretari del Tribunal d'oposicions a canongies i Consiliari del Centre Interparroquial Especialitzat Patronal...

El Sant Pare Joan XXIII de bona memòria l'escollí, Bisbe d'Eivissa, als 56 anys, l'any 1960. El 29 de maig dins l'esvelt quadre de la nostra alrosa Basílica Catedral, enjolada de festa major com a les grans solemnitats, l'ordenava Bisbe el Nunci d'Espanya Mons. Dr. Hildebrand Antoniutti amb els bisbes Mons. Dr. Jesús Enciso i Mons. Dr. Rafel González, Auxiliar de València...

Deu llargs anys romangué a Eivissa fins l'any 1970. L'assistència al Concili Vaticà II, els Cursets de Cristlandat, la nova Casa d'Espiritualitat d'Els Cubells, la Visita Pastoral per dues vegades a la Diòcesi, les senzilles cartes pastorals, la forta empemta a Càritas i a Ràdio Popular, la preocupació pel turisme, el fenomen Hippie... són algunes de les tasques que sobresurten en el seu servei episcopal. Pau VI li recordà, en carta l'any 1977: "Procurando ante todo formar a los fieles de Cristo en la santa Religión; cuidando además, a tenor de los decretos del

Concilio Vaticano II, que el clero y el pueblo se educarán en el sentido de Iglesia-comunidad; que se formaran grupos especiales de cristianos distinguidos en piedad, doctrina y caridad que dieran ejemplo a los demás y les condujesen con sus palabras a las virtudes cristianas; diste por fin mayor solidez a la institución Cáritas. No hay que olvidar que no descuidaste el uso de los varios medios de Comunicación social, así llamados, para obtener oportunamente mayor éxito en tus proyectos".

Ressentit fortament per primera vegada de la greu malaltia que el duria al sepulcre, demanà ajuda a la Santa Seu, que li concedí un Auxiliat, l'any 1970, en la persona de Mons. Dr. D. Teodor Úbeda i Gramaje. Al cap d'un temps es retirà a Mallorca, obtingut el degut permís per recuperar la seva delicada salut.

L'any 1973, el nostre D. Teodor va esser nomenat Bisbe de Mallorca; des de l'any 1972, n'era Administrador Apostòlic Sede Plena. Des d'aquest any, passà a esser-ho d'Eivissa, fins l'any 1976, en que havent renunciat al bisbat, temps enrere D. Francesc pel be de l'Església d'Eivissa, fou elegit Mons. Dr. D. Josep Gea i Escolano.

A Mallorca no estigué mans fentes. Sempre que pogué ajudà a la Diòcesi i a D. Teodor: Benediccions de llocs i objectes sagrats, Confirmacions al jovent, Consagracions d'altars... Presidències de Celebracions Commemoratives en representació del Prelat Diocesà, Conferències bíbliques a les Monges tancades, Converses amicals amb els preveres, Jutge Delegat en el procés cognicional d'un miracle de la causa de B. i C. de la serventa de Déu Mare Alberta Giménez Adrover...

L'apreci de la Santa Seu envers de la seva persona i obra ressaltà en dues ocasions: 1.ª) l'any 1977, amb motiu de les noces d'or de l'ordenació sacerdotal, Pau VI expressà entre altres coses: "Tú eres el siervo prudente del Santo Evangelio (Mt. 25, 14), quien con su trabajo, esmero, solercia ha logrado que los talentos recibidos diesen frutos y por cierto abundantes; puesto que tanto de sacerdote como de Obispo nunca dejaste por comodidad de buscar las almas... Y como que tu diócesis era reducida y el rebaño pequeño con más facilidad pudiste acudir a sus necesidades y casi cuidar uno por uno a tus fieles..."; i 2.ª) l'any 1985, pel maig, en les noces d'argent de l'ordenació episcopal, Joan Pau II s'unia a les moltes felicitacions: "Le felicitamos sinceramente por su solícito ministerio pastoral, pidiendo al mismo tiempo a Dios le recompense dignamente"...

L'any 1979 s'obria la definitiva etapa de la seva vida. Morta la seva fidel germana, D.ª Maria, companya i serventa, s'acolliria voluntariament a la Residència de les Germanetes dels Pobres de Ciutat, per passar-hi els darrers dies... D. Francesc era un de tants, que vivia a la casa. No volia tenir cap preferència, ni donar cap maldecap a ningú; humil, modest i callat feia tot el bé que podia... Suplia el capellà de la casa. Esbocinava el pa de la paraula de Déu. Consolava els vells i malalts. Administrava els sacraments als moribunds. Ens consta

que més d'un, allunyat de Déu, morí, reconciliat i en pau per la seva abnegada labor. Abans que bisbe, se sentia sempre amic i sobretot sacerdot, zelós de la salvació dels germans...

I així arribà el 29 de maig proppassat en que commemorà les nocces d'argent amb l'Episcopat amb gran goig de tots (v. B. O. B. M. juliol 1985, p. 149). Segua delicat de salut, novament ressentida, fins el 16 de juny, en que la germana mort el sorprengué, assegut i llegint, i el s'endugué sense renou ni molestar a ningú...

Embalsamat degudament el seu cos i revestit de les insígnies episcopals, rebé fervent homenatge de tothom a les Germanetes. L'endemà romangué exposat a la capella central del Cementeri Municipal. Llargua va ésser la tiringa de visitants...

L'endemà passat, el 18 de juny, el Clergat de La Seu, rebé les seves despulles a les 6 del capvespre, quedant cos present tot el temps del solemne funeral. Presidí la nombrosa concelebració el Bisbe d'Eivissa, Dr. Gea, junatment amb els de Mallorca Dr. Úbeda, de Solsona Dr. Moncadás, de Menorca Dr. Delg, de l'emèrit de Huamachuco (Perú), Dr. Nicolau, T. O. R. i uns 140 preveres de tota la Diòcesi i d'Eivissa. D. Teodor en l'homília subratllà, entre altres trets de D. Francesc: la seva fidelitat en tot a l'Església, la seva senzillesa amb tothom: grans i humils i la seva alegria i bon humor que l'acompanyava sempre... Sentint vivament que l'homenatge programat d'agraïment de tota la Diòcesi envers de la seva persona i obra, ens hagués arreplegat vora el seu cos present... Assistiren autoritats civils i militars de Mallorca i Eivissa.

Després del compartit funeral i cantades les pregàries de comiat fou enterrat en una tomba nova, oberta en terra, a la capella de Sant Pere, a la part esquerra, vora els Arquebisbe-Bisbe Dr. Miralles i Bisbe Enciso, on esperen les seves mortals despulles, exultants, la resurrecció eternal.

El nostre bisbe D. Teodor ens ha fet avinent en carta del 15 juliol de 1985 a tots els preveres la seva generosa donació: ha deixat la seva biblioteca especialitzada en Sagrada Escripura al Seminari i la quantitat de 500.000 pts. que ha destinat el Sr. Bisbe a les noves instal·lacions de l'antic Col·legi de La Sapientia.

Vivas semper in Domino, serve bone et fidells!

B. MOREY CARBONELL

BUBOTES

Antoni Mus

Editorial Selecta. Barcelona 1.978

El títol es deu referir a tots els personatges, ja que per les "bubotes" que hi surten a l'obra, no valdria la pena titular-lo així.

Si heu sentit en Xesc Forteza contant 'xistes', aproximadament heu 'sentit' els escrits d'En Toni Mus, sempre en la mateixa marxa. Si provau de pensar que lo que llegiu, ho conta en -- Xesc Forteza, vos posareu a riure (p'En Xesc, no per l'obra).

El llenguatge, tot i tenir uns quants premis i arribat a -- finalista, no deixa de ser empobridor, ja que tan prompte és al 'conversar' manacorí, com al vocabulari erudit. Tan prompte al capítol sublim (com el de la mort de la mare del protagonista), com a la vulgaritat expressió, inclús algú cop a la pornografia.

Es molt significatiu que l'erudit prologuista J.Mª.Lompart en digui que aquesta obra es pot llegir a distints nivells de -- lectura: naturalment. Així, quan un digui que l'obra és una porqueria, ja li podran dir que ha llegit l'obra al nivell que tocava. Això de les lectures a distints nivells, és a quasi totes les obres, i no sols en aquesta.

L'argument és molt bò, sí; la retenció de la possessió de Retana; i l'ocasió de la guerra serveix perquè els protagonistes -- conseqüesquin just tot lo contrari de lo que volien. Fitxar la ubicació temporal al 36, pot ésser un bon lloc, si bé altres anys abans i després també hi cabria. La ridiculització de tot element religiós, que toqui els protagonistes o ben expressa- -- ment en sí, és propi d'aquest estil d'obres i autors d'aquestes dates; el ressentiment és clar.

L'argument, més elaborat, hagués donat una novel·la millor, -- més equilibrada, amb una alternància de personatges més rítmica i lleugera. Dificilment un pot dir que aquesta obra li agradi, -- encara que s'ha d'admetre que hi ha a qui agrada aquesta "música lleugera" de la literatura general catalana.

n.t.

BAPTISMES:

13-X-1985: Macià Forteza Crespi.

¡Enhorabona al nou cristià i als seus pares!

MATRIMONIS:

26-X-1985: Miquel Colom Juan amb M^a.Magdalena Riera Joy

¡Enhorabona, esposos!

BODES DE PLATA:

12-X-1960: Pedro Mateu Ximelis amb Maria Cañellas Roca

22-X-1960: Pedro Fiol Horrach amb Margalida Sastre Cañellas.

¡Que pogueu arribar a les d'Or!

DEFUNCIONS:

2-X-1985: (a Palma) Gabriel Roig Oliver.

¡germà, vos desitjam el cel!

CAIXA DE BALEARS

"SA NOSTRA"

La "CAIXA DE BALEARS" - "SA NOSTRA", i
els nostres voluntaris Socis de Manteni-
ment cobreixen l'economia de la nostra
Revista "SANTA EUGENIA".

CANALS: La família d'aquest nom existeix a la illa d'ençà de la conquesta ja que va venir a ella Pere Canals que va quedà heretat en el repart general de les terres amb l'Alqueria " Abenzres " de tres jovades en el terme de Montuiri.

Jaume Canals.- A l'any 1.285 va jurar obediència i homenatge a D. Alons III com a representant de Alcúdia i Joan Canals va meréixer la mateixa honra com a diputat per la vila de Sóller.

Pere Canals.- A l'any 1.561 va lluitar contra els moros que desembercaren a Sóller.

Jaume Canals.- A l'any 1.646 alçà a Mallorca una companyia amb la que travessà Nàpols per socórrer als espanyols.

Miquel Canals.- Va esser tan valent com el seu germà Jaume i ve morir l'any 1.664 en el camp de batalla.

D. Joaquín Canals.- Va esser capità del nombrós còs anomenat " La Coronela " que es va crear a Mallorca l'any 1.713.

Són armes d'aquesta família una creu vermella amb els seu quatre braços iguals i davall la creu tres copinyes de plata en camp blau.

CANELLAS: Aquesta família creu descendir de Ramon Canhelas que va venir a la conquesta.

Jaume Canyelles.- Va ésser jurat d'aquesta ciutat de Mallorca.

Miquel Canyelles.- També va esser jurat d'aquesta ciutat.

D. Miquel Canyelles i Moragues.- Va ésser capità del còs de Provincials de Mallorca.

Miquel Canyelles.- Sacerdot de la companyia de Jesus i cate--dràtic de filosofia, va morir en el col·legi de Barcelona.

Són armes d'aquesta família tres canyes verdes, estretes per una mà drete, sense braç, d'un color natural, en camp de plata.

Els colors dels escuts se interpretaran d'acord amb el dibuix coincident:

OR

PLATA

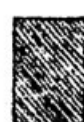
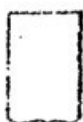
VERMELL

CEL

NEGRE

VERT

MORAT

ANY EUROPEU DE LA MÚSICA

En el Ple del Consell Insular que tengué lloc el 7 d'octubre de 1.985, s'aprovà l'expedient de concessió de "Medalles d'Honor i Gràtitud de l'illa de Mallorca" als músics: "SAMPER", "THOMAS", "CAPLLONCH" i "TORRANDELL". Aquestes son les seves semblances biogràfiques:

BALTASAR SAMPER MARQUES

Nat a Palma el 1.988 d'una família de músics, morí a Mèxic l'any 1.966.

Son pare era cantant d'òpera i el seu germà Julià fou organista de la Seu fins a la seva mort (1.979).

A denou anys anà a residir a Barcelona, on estudià amb els mestres Enric Granados i Felip Pedrell. Aquest animà a Samper a estudiar i recopilar la música popular de les illes i a reunir moltes cançons que va aportar a la gran obra del "Cançoner popular de Catalunya".

La seva àmplia activitat musical es desenvolupà bàsicament a Barcelona, on, com a deixeble de Granados, fou un eminent pianista i professor d'aquest instrument a l'acadèmia del seu mestre.

Amb gran encert, exercí la crítica musical berceonina i escriví nombrosos articles.

Fou també director de l'Orquestra de Cambra de Barcelona.

Però, la seva contribució més important a la música fou en el camp de la composició. Hem de mencionar les obres per a piano i per a piano i orquestra, les composicions corals, les harmonitzacions de cançons populars mallorquines i, sobretot, la seva producció simfònica, de la qual sobresurt l'obra titulada "Cançons i danses de l'Illa de Mallorca", en la que ens mostra les possibilitats d'una interessant síntesi entre impressionisme francès i ruralisme popular mallorquí.

Després de la guerra civil i fins a la mort visqué exiliat a Mèxic, on també va fer extensos reculls folklòrics i passà a ésser director del Departament de Recerques Etnico-musicològiques, dependent de l'Institut Nacional de Belles Arts.

De entre les seves produccions destaquen les "Danses mallorquines", "Balada" i "Variacions" per a piano, "L'estiu" per a cor i "Ritual de pagesia" per a orquestra.

ANY EUROPEU

JOAN MARIA THOMAS I SABATER

Nascut i mort a Palma (1.896-1.966), on inicià els estudis musicals, completats posteriorment a Barcelona i París.

La seva coneguda personalitat artística és avalada per una amplíssima activitat que donà un gran impuls a la vida musical de l'Illa.

Fou organista suplent de la Seu. Fundà l'Associació Bach per la música antiga i contemporània. Creador i director del "Comitè pro Chopin" i organitzador dels festivals anuals a Palma i Valldemossa. Col·laborador de revistes musicals de França, Anglaterra, Alemanya, Polònia i dels Estats Units.

El 1.932 creà la Capella Clàssica de Mallorca que, sota la seva direcció, va assolir una categoria i una perfecció extraordinàries.

A finals de la guerra civil, fundà i dirigí la Coral de Santa Cecília del Patronat Social Femení de Lluçmajor.

Com a escriptor, destaca el seu llibre "Manuel de Falla en la Isla", considerada l'obra més bella, amena i personal que s'ha escrit sobre Falla, qui dedicà a la Capella la "Balada de Mca,

L'empresa de més envergadura que emprengué Thomàs fou la celebració del Festival de Bellver, gran espectacle visual-mímic-musical que es representava al Castell de Bellver i, posteriorment, al Claustre de Sant Francesc.

Com a compositor, dedicà especial atenció a la música coral, que ocupa més de les tres quartes parts de la seva producció i en la qual revela un profund coneixement de la veu humana i de les possibilitats tècniques i expressives del cor.

Es un dels millors compositors de l'Estat Espanyol de la música coral del segle XX. Entre les composicions més importants cal esmentar "Cantata Brevis de Santa Maria", "Campanes sobre el mar", "Homenatge a Juan Ramón y a Zenobia" (col·lecció de 24 cançons), "Dépticos", "Villancicos españoles para un nacimiento blanco", "Cuna triste", "El mosquito", "Tres canciones toreras populares", "Canticum de Archa de Noe" i "Partita super Salve Regina".

També va escriure peces per a cant i piano, piano sol,

DE LA MÚSICA

orgue, guitarra i clavecí.

Menció especial mereix la seva música del "Festival de Bellver", escrita per a orquestra, cor i piano.

La producció de Thomàs, d'una gran força expressiva, té un llenguatge harmònic complex i demostra, com ja s'ha dit, un gran domini de la Tècnica coral.

MIQUEL CAPLLONCH I ROTGER

Nasqué i morí a Pollença (1.861-1.935).

Després d'estudiar a Madrid i Berlín, visqué molts d'anys a Alemanya, on assolí una gran anomenada com a concertista de piano, compositor i pedagog. Entre els seus deixebles figurà el gran Arthur Rubinstein. Es considerat com un dels millors compositors per a piano del romanticisme espanyol.

Compongué inspirats lieder i peces per a piano, entre ells "Schensucht" ("Anhel"), "Traumerei" ("Sornieig"), Nocturn en la bemol major i, sobretot, l'extensa obra "Tema i variacions", Op. 8.

Residí a Barcelona i a Palma, ciutats on exercí el professorat.

ANTONI TORRANDELL JAUME

Nat i mort a Inca (1.881-1.963), fou deixeble de son pare, Joan Torrandell Campanar, organista de l'església parroquial d'Inca i professor de música de molt de prestigi, i del mestre Balaguer, Director-fundador de l'Orquestra Simfònica de Mallorca.

Proseguí els estudis musicals a Madrid i després a París.

Durant molts d'anys residí a la capital francesa, dedicant-se a l'ensenyança i als concerts de piano i efectuant gires per molts de països.

Entre l'extensa i variada producció musical (simfònica, pianística, organística, cambrística i coral), cal esmentar la "Sonata per a violoncel", que fou premiada per la Société Nationale l'any 1.933, la missa "Pro Pace", estrenada a la catedral de Palma i que després va executar-se amb gran èxit a la catedral d'Orléans, la "Rapsodia Rumana", el "Concert per a piano i orquestra", la "Simfonia per a violí i orquestra" i el "Rèquiem per a cor, orgue i orquestra".

L'any 1.933 retornà a Mallorca i aquí va alternar la seva tasca de concertista i compositor amb una intensa labor didàctica

POBLACIO GITANA

A LA BARRIADA D'ES MOLINAR

Es molt ja el que s'ha escrit i dit del món gitano, uns per un cantó i els altres per l'altre; no pretenem nosaltres presentar cap mena d'estudi sociològic, no en som experts, però sí ens sembla que con crelents en aquest món, honradament hem d'exposar el que hem vist, d'això en donam testimoni, aquesta és la seva situació a ca nostra, després volem dir-vos que hi feim nosaltres i acabarem amb un balbuceig del que pensam que s'hauria de fer.

I. SITUACIO A CA NOSTRA.

En la nostra barriada hi viven unes 20 famílies gitanes, moltes d'elles "molineres" pels anys que fa que viven en el barri, un altre grapat de famílies, l'estiu vénen a l'illa provant sort com temporers de l'ametlla o de la garrova, aquests planten la tenda en la barriada donada la seva situació i característiques.

Viven en "Xaboles", cases abandonades, derruïdes; un grup viu baix els esglaons d'un camp d'esports que no va acabar de surar i va morir a mig fer.

La major part de vivendes -si es poden anomenar-se així- no tenen aigua, sovint veim la gent que es renta aprofitant un creuament d'aigües del carrer amb una manguera; l'única ventilació és la porta d'entrada, mentres d'altres semblen un colador pels nombrosos forats; totes elles tenen de comú l'escasa il·luminació, l'apilament de persones i la presència de les rates.

Aquestes famílies -la majoria amb moltes boques famolenques a omplir- no disposen de mitjans econòmics regulars; alguns dels membres es dediquen a la ferralla, a fer covos que ells mateixos aniran a vendre, o a la venda ambulant d'uns pocs articles casolans (pales, flors de paper...), tot això en petites quantitats, ja que escassegen els mitjans per invertir; es fa difícil menjar i es veuen abocats a la mendicitat, que ho fan les dones i els infants.

Dia a dia són més les dificultats per poder dispondre d'un nivell d'ingressos que les permeti la subsistència.

Per a la venda ambulant, els hi exigeixen unes despeses en taxes que sobrepassa les seves possibilitats de guany; els covos que hàbilment treballen, són mal venuts per poder menjar amb urgència i no disposaran de diners per poder comprar la matèria prima; sovint el vell vehicle que les permet recollir la ferralla o el cartró, fa figa i necessiten molts de dies per aconseguir els diners suficients per apedaçar-lo.

Quan no han pogut "estrenar-se" -com diuen ells- recorren a la mendicitat, les autoritats municipals les multen, llevant-lis els articles que intenten vendre o se'n porten els nins per fer-lis les "proves" per si els hi han donat droga per adormir-los.

Constatam que viven al marge de la burocràcia de la nostra societat, no la comprenen, els hi manca qualsevol paper legal, estan indocumentats, i o que dificulta qualsevol instant d'ajuda que se'ls hi pugui tramitar per recórrer a l'Administració; el cercle de possibilitats se'ls hi va estrenyent de cada vegada més i per ells mateixos no tenen possibilitats de sortir-se'n.

La majoria d'aquests veïns, són crelents de l'Església de Filadelfia; es reuneixen tres cops a la setmana en comunitat per cantar junts i donar gràcies al Senyor.

Es una situació bastant freqüent, tenir qualque familiar a la presó, retenguts per la policia, en espera de judicis; les sospites de robatori són el pa de cada dia, tant pel que fa al robatori per menjar, com també a la utilització que es fa d'ells per treballs que entrenyen il·legalitat, "camells", etc.

Són reacs a enviar als fills a l'escola, ja que l'infant forma part, molt prest, de l'ajuda al sosteniment familiar,

recollint ferralla, mendigant o cuidant als germans més petits; l'assistència a l'escola implica a més de lo personal, disposar de vestit, material... i no comprenen ni estan en condicions de valorar cap benefici a llarg plaç, com és l'escolarització dels fills, quan lo qua els hi pica és l'avul, el que tenen al seu davant, avui.

Tota aquesta panoràmica esmentada ens fa veure que la gran majoria d'aquestes famílies tenen en comú dos gres trets que agrava i engloba la panoràmica:

1. Són gitanos: tenen unes peculiaritats pròpies d'aquesta minoria ètnica, difícils de comprendre i d'acceptar des de la nostra cultura "paya".
2. Són gent marginada, porten molts d'anys sense recursos econòmics, amb escassetat de mitjans, alimentació deficient i inadequada, malalties cròniques...

Sofreixen de part de la nostra societat una doble marginació, si en general, la persona marginada s'accepta amb cert dubte i prevenció, la rebutjada és segura si a més, es tracta de gent de raça gitana. El gitano viu diàriament aquesta situació.

II. QUE HI FEM NOSALTRES?

Enfront d'aquesta situació que hem intentat dibuixar, la comunitat cristiana vivim com un pop en una fàbrica de xifons, amb les nostres mancades possibilitats, no sols econòmiques, sinó amb una cultura i unes històries personals totalment diferents, lo que dificulta poder caminar plegats enmig de tantes dificultats i varietat.

Som conscients que podem ajudar-los davant alguna dificultat puntual que va sorgint:

- Ajudant en el Registre del Jutjat per inscriure un fill nat a casa amb l'ajuda d'una veïna.

- Matriculant algun nin a l'Escola del barri i fent un discret seguiment, cursant la petició a la Protecció de Menors per ajuda en les despeses del menjador escolar.

- Possibilitar una assistència sanitària a l'Hospital Provincial, mitjançant una tasca d'informació i de pont.

- Algun cop oferint el nostre recol·lament i la nostra veu per defensar uns drets o denunciar unes injustícies.

- Tramitar els papers per la cartilla de Beneficència quan la família és incapaç de fer-ho, ajudant a conscientitzar-los en la necessitat de fer-ho per rebre les ajudes adients.

- Qualque vegada serà parlar amb el mecànic i córrer amb les despeses perquè funcioni el vell cotxe que és l'eina de treball.

Ajuda amb el menjar mínim...

Tenim plena consciència de que sovint el que fem és fer ratlles dins l'aigua i de que més d'una vegada ens enganyen i utilitzen, però som conscients també de que no són sols ells qui ho fan, també ens enganyen i utilitzen altres persones i entitats, els Bancs els polítics... La utilització i l'enganx és fruita freqüent en la nostra societat en més gran escala i no sols per subsistir, sinó per després acumular diners poder, prestigi...

Creim que no podem ajudar-los eficaçment; podem oferir-los la nostra amistat, que sàpiguen que tenen uns amics "payos" i que no per això els obligam a que es tornin "payos" com nosaltres; si bé cercam i volem l'eficàcia, pensam que no feu sempre l'eficàcia, lo que Jesús ens va recomanar la seva actitud enfront dels marginats almanco, sí creim amb l'acolliment.

Per a la nostra part, hem d'agradir el que ens han ensenyat, i -per què dir-ho- evangelitzat.

- Ens admira la seva alegria dintre de tanta misèria, valorant l'estar en família i la convivència.
- Ens atrevim a dir que són els grans solidaris d'avui; comparteixen lo poc que tenen; moltes persones i famílies de Ciutat que s'han quedat sense casa, han tengut un racó a casa seva, compartint el que tenien, potser la misèria.
- Dela un gitano quan li esfondraven les tres parets de la seva xabola: "podeis quitarme mi casa, pero a Dios no me lo podeis quitar".
- No necessiten acumular, els basta lo necessari, molts menys que això.

Comunitat Autònoma, Consells Insulars, Ajuntaments... deixin les seves diferències i protagonismes electoralistes i sien capaços de seure's i prendre una sèrie de mesures -tenint present les característiques d'aquesta minoria ètnica- per ajudar a les famílies.

Si no hi ha una voluntat política conjunta, no veim possible ni viable una ajuda eficaç i real. Nosaltres podem estar al seu costat, oferir-lls la nostra amistat amb reserva qualche vegada, d'altres amb generositat, qualche vegada amb encert i d'altres ficant la pota... però l'arrel del problema segueix aquí; creim, i això és tasca de tots, que cal empènyer per a una solució eficaç en aquesta línia.

III. QUE PENSAM S'HA DE FER?

GRUP D'ACCIO SOCIAL DEL MOLINAR

La veritable ajuda a aquestes famílies ha de venir des de solucions polítiques; que totes les parts implicades:

DIVULGACIÓ

D. Pedro Colom Ripoll (L'amo En Pere Saletes) nascut a Valldemossa el dia 8 de decembre de 1.884; 30 anys com l'amo de Son Ferrandell, me contava el 24 d'agost patró de la vila de Valldemossa de 1928, asseguts a la Plaça de la Cartoixa, les possessions que comprà a S'Arxiduc i preu en duros de cada una.

De Son Ferrandell (que era del Sr.Castell de SANTA EUGÈNIA) en pagà 100.000 duros, xifra tan elevada que va dir "que mai acabaria aquesta quantitat".

Cosa curiosa: Durant la vida de S'Arxiduc no volia que tallassin cap arbre dins les seves possessions; però després de la seva mort, els nous propietaris -- per necessitat de netejar el bosc, se va subastar per a fer carbó.

Els explotadors eran L'amo En Guillem Colom de Bunyola i els valldemossins L'amo Antoni Saletes i el seu germà Pere i en varen treure just del carbó i l'escorxa més de lo que havien pagat per la possessió.

L'Amo En Guillem Colom tenia ell tot sol, 15 carros per treginar el carbó.

Nicolau Tous (Ses Coves)

LA HISTORIA DEL PRINCEP NEGRE MES RIVAL DE MICHAEL JACKSON: PRINCE

Prince ha estat a punt de batir - el rècord de Michael Jackson l'any - passat. Prince ha venut prop de deu - milions d'exemplars del seu "Purple Rain" en USA i encara segueix fenomenalment col·locat. La seva pel·lícula "Purple Rain" ha estat una de les -- més assombrosament taquilleres del - 84 en USA i altres països.

Prince no segueix cap modalitat - rockera: ni "vaqueros" gastats, ni roba futurista..., ha creat el seu propi estil: "rococó"; se maquilla els ulls, el seu pentinat és una mescla - entre Little Richard i els nous rockabillys.

Apareix en públic amb un bikini i unes botes. Les lletres de les seves cançons expressen tota l'energia i llibertat sexual dels adolescents. No se considera un gran poeta o intèrpret, domés intenta expressar lo que té dins el cap.

Quan Prince tenia 17 anys va escriure la lletra de "Soft and Wet", - per llavors pensaren que una sexualitat innocent era molt comercial. Aquest fou el seu punt de partida.

Pareix ser que Prince és un gran tímid. La mescla de la intel·ligència amb l'empagament origina unes personalitats estranyes, i ell està en - aqueixa onda. Prince mai xerra amb la premsa, no apareix en públic. És enigmàtic.

Encara que presentí un aspecte dimoniac, ha sorprès a tot el món - amb quantioses donacions per a centres benèfics.

La religió el preocupa molt, té molta fe amb Déu.

Té molts pocs amics, no té telèfon, viu en una casa (de color púrpura) aïllada, devora un llac al - Nord de Mineàpolis. Prince és un - misteri.

La pel·lícula Purple Rain es - filmà en Mineàpolis amb escenaris construïts especialment pels temes musicals. Un gran secret rodentjà la filmació, no se permetien curiosos i patrulles de vigilants se encara regaven d'expulsar a fotògrafs i - periodistes. El presupost de la pel·lícula va ser de 7 milions de dollars.

La crítica diu de Prince: actua amb una peculiar combinació de ambisexualitat i erotisme. Pretén fer un mite de si mateix. El fantasma - de Jimi Hendrix flota damunt Prince, ha estilitzat el seu estil i pot convertir-se en un mestre. Elvis va fer lo mateix en "King Creole and Jailhouse rock", però cada dècada - necessita el seu propi ídol. Prince és lo suficientment original com - per ocupar aquest lloc.

* * XISCO GRAU * *

SANTA EUGÈNIA

"ELS MESTRES NOUS" ≈ CARMEN, ISABEL i XAVIER ≈

► Hem tengut una conversa amb els nous mestres de la nostra --- ESCOLA. Ha estat un poc curta, -era temps de "recreo", però = mos han parlat de coses prou interessants.

●● Ells son: Na Maria del Carmen Polo Sánchez, es castellana i - nasqué a la comarca de Béjar, al sud de Salamanca; fa dotze - anys que viu aquí i se sent ben mallorquina; ha estat mestre = a Son Servera i a Palma. La seva especialitat son les Matemà - tiques i C.Naturals; aquí ensenya els nins de 5è i 6è.

●● N'Isabel Romaguera Frontera, és de Palma i és la més jove de els quatre mestres. Fa devers un any que exerceix de mestre; la seva especialitat també son les Matemàtiques i les C.Natu - rals. Ha estat de mestre a Palma i a Santa Eulàlia del Riu. Li feia il.lusió ensenyar a un poble, i aquí està amb els nins de 7è i 8è.

●● En Javier Amengual, també és de Palma. Ha estat a les escoles de Mancor, S'Arenal i Es Coll d'En Rebassa. La seva especiali - tat és la de Ciéncies Socials, i ensenya als cursos de 1er i = 2ón, a la nostra escola.

■ Quines ventatges o desventatges trobau que hi ha a l'hora de fer escola a un poble?

• (M^a del Cármen) Me gusta mucho -- más aquí que en Palma; allá los niños son mucho más rebeldes; tie - nes más cerca a los padres, es - una situación diferente. Aquí en cambio los niños son más dóciles

más obedientes a la hora de ha - cerles trabajar; da mucho gusto trabajar aquí.

• (Isabel) A mi me feia il.lusió = estar a un poble, i aquí està = molt aprop de Palma. M'agrada - molt aquesta escola, els mes - tres tenim casa, no ho heu vist enlloc. A Santa Eulàlia no vaig

tenir casa i ho necessitava.

- *(Javier) A mi també m'agrada. És aquesta escola una de les millors equipades que jo he conegut. Tenim molts de medis, com per exemple la fotocopiadora... les classes també estan bé. Jo aquí no hi veig desavantatges comparant amb les altres escoles que jo he estat.

ÉS UNA DE LES ESCOLES MILLOR

EQUIPADES QUE JO HE CONEGUT

- Hi ha una diferència de nivell entre els nins de Palma i els de Palma i els de la part forana?

- *(Javier) Jo no he estat a Palma, però comparat amb S'Arenal i Es Coll d'En Rebassa, els nins d'aquí duen un nivell normal. Possiblement un factor a tenir en compte, és que a aquesta escola hi ha hagut canvis de mestres en poc temps, i això, clar que pot influir en els nins.

- És una dificultat tenir dos cursos dins una mateixa aula?

- *(Javier) Sí que ho és, però també són pocs, i pots seguir un ensenyament més individualitzat. Per a nosaltres suposa més feina has de preparar dos programes - distints però estàs més aprop -- des nin, del seu procés...

- *(Isabel) És molt diferent; jo -- l'any passat donava classe a un parell de cursos i tenia devers 160 nins; arribaves a la teva hora, explicaves la mateixa lliçó a tots els cursos, era tot lo mateix; en canvi ara és més plural, fas més coses i també t'exigeix més.

SEGUEIXES UN ENSENYAMENT

MOLT MES INDIVIDUALITZAT

- Es positiu l'ensenyament del català a l'escola?

- *(Isabel) És necessari; per exemple aquí si expliques les Matemàtiques en castellà, hi ha més dificultat per entendre-les; en canvi en mallorquí les és més fàcil.

Explicant en castellà, els nins han de traduir ses coses una a una i en tot moment. Ja hi ha diversos pobles a Mallorca que hi fan les classes en mallorquí, llevat de l'assignatura de llengua castellana. Ara m'en record de Montuiri.

Dur a terme aquesta reforma a -- Palma ja és més problemàtic, però jo crec que a poc a poc s'anirà fent així.

- *(Javier) Jo també trob que és necessari.

EXPLICANT EN CASTELLÀ, ELS NINS

HAN DE TRADUIR CADA COSA I EN

TOT MOMENT.

- Trobau que el mestre està ben remunerat i que és just que tinguin dos mesos de vacances?

- *(M^a del Carmen) No, no está bien remunerado, y menos a nosotros -- que tenemos que desplazarnos, y no nos dan nada por ello; no solo se trata de la gasolina y el coche, sino también el riesgo que tienes al estar en la carretera. Nuestro trabajo no se ve ni se aprecia; además los maestros no tenemos un sindicato, no disponemos de un Colegio Oficial que pō seen otros organismos profesionales que nos respalde; estás solo y si tienes problemas, tú solo --

... segueix

tienes que resolverlo.

NUESTRO TRABAJO NO SE VE

NI SE APRECIA

• (Javier) Les estadístiques canten i demostren que els qui treballen de mestres o de professors d'institut són els qui necessiten dins la nostra societat d'una assistència mèdica psiquiàtrica.

La nostra feina és una de les més "stressants" que hi ha. No

acabam a les cinc de l'horabaixa, és tot lo dia que estàs pendent de la teva feina.

Les vacances són necessàries per desintoxicar-te i començar de nou cada any. Sense les vacances encara hi hauria més mestres amb tractament psiquiàtric.

.

Vos desitjam una bona estada a Santa Eugènia, i que sigui per MOLTS D'ANYS.

M.A.

EVITEM ELS MOTS ESTRANYS A

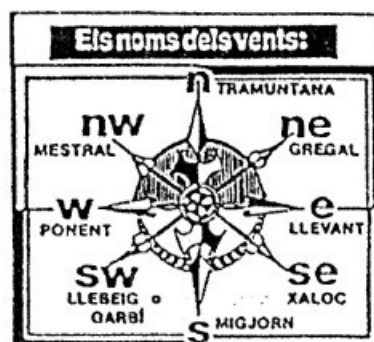
LA NOSTRA LLENGUA

juzgado: jutjat
 laberinto: laberint
 labia: parola, verbola
 lacayo: lacai
 lacra: xacra, tara, nafra
 lagar: cup
 lagarto: llangardaix
 lago: llac, estany
 laguna: llacuna, bassa, estany
 lámpara: llum, llàntia, bombeta
 lancha: llanxa
 lastre: llast, sorra
 latigazo: fuetada, xurriacada, vergassada
 látigo: fuet, tralla, xurriaques
 laurel: llorer
 lavable: rentable, rentadis, rentívol
 lavadora: rentadora
 lavandería: bugaderia
 leal: lleial
 lealtad: lleialtat
 lechería: lleteria
 lechuga: enciam, lletuga
 legado: llegat, deixa (en un testament)//legat (delegat del papa)
 legumbres (las): llegums (els)
 lejía: lleixiu
 lelo: babau, beneit
 lencería: llenceria
 lentejuela: lluentó, llustri
 lentes: ulleres
 leopardo: lleopard
 letargo: ensopiment, letargia
 letrero: rètol, cartell
 levadura: llevat
 leve: lleu
 librar: lliurar (fer a mans)// deslliurar, alliberar, llibertar
 libre albedrío: lliure albir
 librea: lliurea
 ligero: lleuger
 lija: paper de vidre
 limbo: llimbs
 limosna: almoïna, caritat
 limpiabotas: enllustrador
 limpiar: netejar, escurar
 limpieza: neteja//netedat
 lince: linx, llop cerver// eixerit, perspicax, mostela
 línea: linia
 lingüística: lingüística
 lino: lli
 lio: fardell, fardell, bolie// embolic, embull, garbuix
 liquidez: liquiditat
 lisiado: esguerrat, espatllat
 lisonja: afalac
 lógico: lògic
 lograr: aconseguir, obtenir, assolir, reeixir

logro: consecució, assoliment, guany, reeiximent, encert
 longaniza: llonganissa
 lomo: llom de porc
 lucha: lluita
 luego: més tard, després, tot seguit, tantost, en acabat, aviat//doncs, ergo, per tant, així, llavors
 lujo: luxe
 lujuria: luxúria
 lumbrera: llumener//persona insigne
 llaga: plaga, nafra, ferida
 llagar: nafrar, ferir
 llamada: crida, pic,
 llamar la atención: cridar l'atenció
 llamarada: flamarada
 llamativo: cridaner
 llanto: plor, plany
 llanura: planúria, planura
 llavero: clauer, portaclus
 maceta: test, torreta, pitxer
 machacar: esmicolar, matxucar// insistir
 macho: mul//mascle
 madereserva: mareselva, lligahosc
 madrugador: matinar, matinejar
 mago: mag, màgic
 magullar: magolar, masegar, macar
 maldición: maledicció
 maleante: pervers, dolent, maligne
 malecón: mur, terraplè, marge
 ¡malo!: malament!
 malograr: malmetre, malmenar
 mamotreto: patracol
 manantial: deu, font, brollador
 manar: rajar, brollar
 manco: manxol, manc
 mandato: manament//mandat
 mando: comandament
 mandón: manaire, manador
 mangoneo: manifasseria
 manirroto: mà foradada
 manivela: maneta
 manopla: manyopla
 manteca: llard, greix
 mantecado: gelat de crema
 manto: mantell
 mantón: mantó, mocador gran
 manzana: illa (de cases)
 manzanilla: camamilla// mançanilla (vi)
 maraña: brega, embrolla
 maravilla: meravella
 marcha atrás: marxa enrera
 marimacho: gallinarsot
 marinero: mariner, mari
 marisma: maresme
 mármol: marbre
 marrano: marrà, porc, brut

marrón: marró, castany
 marrullero: camanduler, afalagador
 mástil: pal de la nau
 matadero: escorxador
 matasellos: estampilla, mata-segells
 mate: mat
 matón: pinxo, valent, perdonavides
 matriz: matriu
 maullar: miolar
 maullido: miol
 mechero: encenedor//bec, broc
 media (edad): edat mitjana
 mediar: mitjançar
 medieval: medieval
 medio: mitjà (allò que serveix per a la consecució d'un fi: ex. el fi justifica els mitjans)// medi (societat, conjunt de costums, etc., en què viu una persona o es produeix un fet: ex. el medi en què ha crescut)
 mediterráneo: mediterrani
 médula: medul·la, moll de l'os
 melancolía: malenconia, melangia
 melancólico: melangiós, malenconiós
 mellizo: bessó
 membrete: capçalera
 membrillo: codony//codonyat (confitura)
 memo: taujà, ximple
 mengano: en tal
 menguar: minvar
 menos: menys, no tant, més poc
 menos mal: encara bo, encara sort
 menosprecio: menyspreu
 mensaje: missatge
 mentís: desmentiment
 meñique: menovell, menuell, dit xic
 mercadillo: mercadet
 meridiano: meridià
 merma: minva
 mermelada: melmelada
 meseta: planell, altiplà, replà
 metro: metre (mesura)//metro (tren subterrani)

S.C.

LA POBLACIÓ AL SEGLE XVIII

-.-.-.-.-

Hem estudiat ja en aquestes mateixes planes el desigual desenvolupament de la població del segle XVII, hem vist la seva tendència cap al creixement paral·lela al creixement de la producció cerealícola que, a finals del segle XVII i principis del XVIII, presenta els nivells màxims de producció de blat de tota l'Edat Moderna a la nostra illa.

Respecte al segle XVIII hem de dir que les fortes oscil·lacions dels índex de natalitat i mortalitat configuren un desenvolupament demogràfic de característiques peculiars respecte al que és comú al reste de l'illa. Així, per exemple, observem un augment considerable de la mortalitat durant tota la primera part del segle mentre la natalitat es manté més o menys estable; Això dona lloc a un estancament, cap a la baixa, de la població del nostre poble durant uns anys que per al conjunt de Mallorca són de progressiu augment. Concretament podem dir que hi ha una dècada de retard en la recuperació de la natalitat; si, en general, la població de l'illa experimenta un important augment cap a 1.750, a Santa Eugènia aquesta alçada no es deixa veure fins els anys 60-70.

Intentem veure-ho de manera més detallada. Els primers vint anys de segle es caracteritzen per les fortes oscil·lacions de la mortalitat -9 morts a 1.713 i 31 a 1.714- mentre que la natalitat es manté a uns nivells estables entre els 20 i 30 naixements a l'any. Els primers problemes apareixen en torn a 1730 ja que les males collites

dels tres anys anteriors produeixen una crisi de subsistència manifestada per l'augment de la mortalitat i la disminució dels naixements.

La crisi més important de tot el segle es produeix a 1745-63 morts i 18 naixements-. La seva causa és una estranya malaltia declarada a Ciutat a finals de 1744 que els metges no saberen classificar ni curar. Es manifestava en dolors de cos i febres durant quatre o cinc dies. La malaltia s'estengué a moltes viles i es calcula que a Mallorca moriren unes 10.000 persones. Alguns han dit exagerant un poc que Santa Eugènia va quedar quasi despoblada però és impossible creure-ho si tenim en compte la important recuperació dels naixements els anys posteriors. Aquesta recuperació és molt més important si tenim en compte que la mortalitat infantil d'aquests dos anys -1744-45- representa gairebé un 50% quan la mitja de tot el segle no supera el 30%.

Així i tot, els problemes són importants, ja que de 1759 fins a 1768 es van succeir anys de collites de blat insuficients per a atendre les necessitats de la població; d'aquesta manera una natalitat recuperada resultava insuficient per a augmentar el conjunt de la població ja que la mortalitat continuava molt elevada.

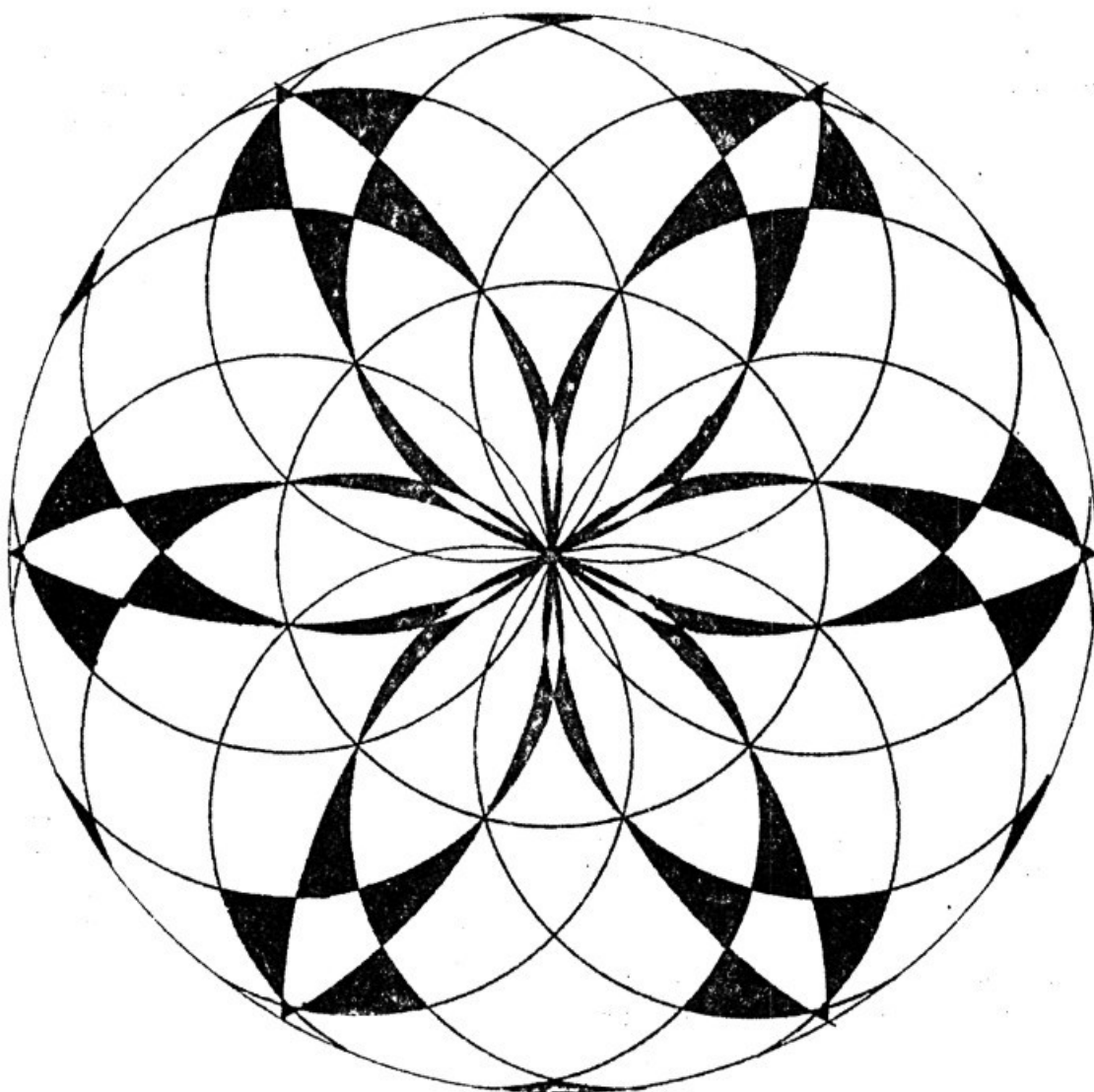
El darrer terç del segle, a més de les fams s'ha de lluitar contra les epidèmies; és de destacar la pigota de 1775 de la que moriren 49 infants menors de 5 anys fonamentalment entre els mesos d'abril i juny: con-

cretament el mes de maig moriren 21 infants, la major part d'alguns mesos d'edat. Les collites es varen mantenir a un nivell acceptable si exceptuam les deficitàries de 1791 i 1792 que, junt amb la nova epidèmia de pigota de l'any 1793, són causa directa de que aquest any morissen al poble més de cinquanta persones.

En definitiva, podem dir que

la irregularitat dels índex demogràfics durant tot el segle, comparable a la de la producció de blat, i la negativa incidència de les epidèmies, configuren un feble creixament demogràfic al llarg del segle XVII i la primera meitat del XVIII per a arribar al darrer terç d'aquest segle amb un marcat estancament de la població.

P.M.

☆☆☆☆

FALTA D'IMAGINACIÓ ?

☆☆☆☆

Un dels fets definidors d'aquesta temporada de cinema és la considerable quantitat de guions no originals que s'estan projectant. Aquest aprofitar obres ja escrites es podria considerar, a primera vista, com una manca d'imaginació a l'hora de cercar temes que puguin interessar al gran públic. Però vist el resultat final és de justícia considerar que en general s'ha fet un bon esforç imaginatiu per posar en escena el fet narratiu i s'ha aconseguit mostrar l'essència del fet cinematogràfic. Anem per parts.

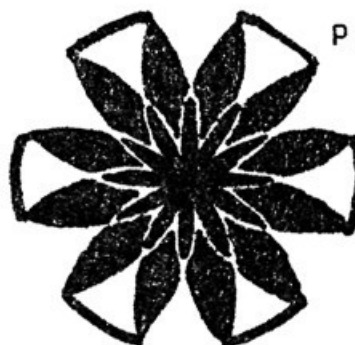
Una de les que més donen que parlar és "La Corte del Faraón", adaptació de José Luis García Sánchez d'una opereta dels anys quaranta que té com a principal defecte les excessives escenes musicals, però que aconsegueix mostrar -sempre en clau de comèdia- de manera intel·ligent i divertida una típica història dels anys de la postguerra, amb censura, represions i un conjunt de situacions gairebé esperpèntiques.

En un estil semblant, quant que és l'humor el medi ellegit per arribar a l'espectador, es pot parlar de "Sé infiel y no mires con quien", adaptació que ha fet Fernando Trueba de la coneguda obra teatral. En aquest cas, el que es retrata és la burgesia dels anys seixanta, el caramull de situacions noves que crea l'aparent auge econòmic dins una gent que no pot ésser feliç a res perquè de fet no té principis. En cap moment s'hi ha de cercar res més que diversió.

Temàtica, estil i resultats totalment distints són els de "Extramuros", obra de Miguel Picazo basada en la novella del mateix nom de Jesús Fernández Santos. És un cas, per desgràcia bastant corrent, de manca de pressupost per a dur a escena una idea inicial; d'aquesta manera resulta que apareixen molts de temes que no queden resolts o es resolten de manera superficial i confusa. El tema del film, enmarcat a l'època de Felip II, és prou interessant, la fotografia més que bona i es deixa entreveure una considerable sensibilitat cinematogràfica.

També adaptació d'obra novel·lada és el treball de Francisco J. Lombardi "La Ciudad y los perros". L'excel·lent novel·la de l'escriptor peruà Mario Vargas Llosa ha estat passada a la pantalla amb resultat ben acceptable. És una obra tensa, de marcada intensitat dramàtica, a la qual no hi falta cap dels elements de violència i poca altura moral propis d'una discutible educació militar, per altra part tan corrent al món sudamericà; el dramatisme es veu marcadament accentuat per l'estat de necessitat d'una societat mancada, moltes vegades, del més elemental per a la supervivència.

P.M.

UN CAS LAMENTABLE

A un semàforó m'he aturat
perquè vermell ell estava
un atlot de poca alçada
en es cotxo s'ha acostat
m'ha dit:fa dos dies no he menjat
i ja no puc més de gana
i jo com a persona humana
uns dobbers li he donat
perquè he cunsideerat
que ningú molt l'estimava.

Ells son víctimes innocents
de vida no desitjada
i l'abandona sa mare
perquè no té sentiments
o tal volta no té temps
per estar massa ocupada
existenci equivocada
coneixement poc o gens
criant futurs delinqüents
que no tendran escapada

Riquesa mal repartida
això son es resultats
carents d'oportunitats
tenen mal punt de partida
per uns gosar sense mida
altres estan marginats
i si se fan desbarats
o si els agafen mania
guguent una mala vida
les fa més desgraciats.

Un tanta miseri vou
que amb s'abundanci va junta
totsol se fa una pregunta
quí serà que en Déu creu
perquè veim per tot arreu
una societat injusta
i cap govern que es doni se cupa
en el món no trobareu
es poderós menja i beu
i que pagui un altre sa multa.

BERNAT COLL SUREDA

GARRIGA

- Sé d'una garriga seca
habitat del sueji
és tan gran i tan espesa
bé poren perdre-s'hi.
- Es caçador solitari
s'asseu damunt sa paret
i amb sos ulls de visionari
mira es carrerany estret.
- Es ca amb so nas p'en terra
ensuma que ensumarà
per la dreta o per l'esquerra
troba un conill dins es jas.
- Totd'unes queda aturat
donant senya an es altres
i es caçador s'ha aixecat
posant s'arma barres altes.
- Es ca ja pega una fua
es conill surt escapat
i fent de dues detonacions una
es caçador ha desparat.
- S'animaló abatut cau
no s'ha pogut escapar
ni ha pogut arribar an es cau
i es ca,mort el portarà.
- I se sent un renovet
dins aquella vorerada
pot ser un altre conillet
que s'escapa de buidada.
- Això és sa vida suejina
darrera s'orella sa mort
està provat que dumina
aquí sa llei des més fort.

BERNAT COLL SUREDA

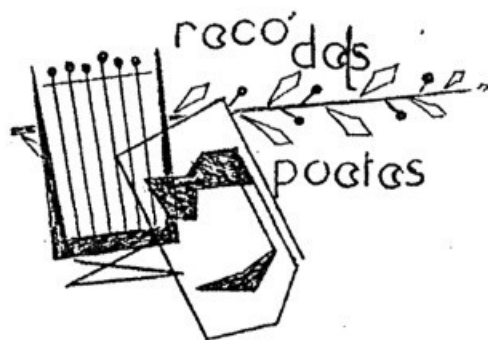
L'EXISTÈNCIA
.....

Enfilant decidits la llarga costa de la vida
sortejant els obstacles escabrosos que topam,
l'anhel meravellós d'arribar a dalt, convida
a lluitar per la meta alegre que anyoram.

Amb travetes no esperades travelam
i amb la voluntat, de força ungida,
pel camí espinós de la vida
amb gran il·lusió caminam.

La força, per fi extingida,
calmats, aparellam,
i com antic ram,
destruïda,
sufrida
vida,
dam.

Tià Coll

G O I G per V I U R E

La sort
acaba,
l'aubada
amb mort.

No tenc conhort
de tu estimada
siguis encomanada
per tot maltort.

de l'aigua treguis vida,
i un desert amb flors
serà lo que llavors
el meu cor ara crida.

Bernat fill de rei.

FUTBOL

Atc. Sant Marçal 1
Santa Eugènia 4

BON COMENÇAMENT DE LLIGA

En aquest primer partit de la temporada, el Sta. Eugènia va rentabilitzar dos punts front a un equip que a més de demostrar l'inexperiència, es va juntar la mala fortuna. Un resultat excessivament abultat segons la fei ne damunt el camp. Tant un equip com l'altre varen tenir bones fa ses de joc, i altres irregulars; així pensam que el Sta. Eugènia jugà molt bé deu minuts en cada mitat. Les ocasions de gol tingueren un caire distint; mentre l'equip local no sabia aprofitar cert desconcert de la defensa taujana, a vegades per desacert i també degut a la bona fei ne d'en Mayol, per el contrari, els taujans sapigueren aprofitar els moments de perill, ajudats en ocasions per els defenses locals. El primer i el quart gol tingueren el seu atractiu; apocs minuts de l'inici, en P. Crespí llançà un tir fort i col.locat que entra a la porteria. El quart ve com a fruit d'una bona combinació de la delantera que burlava els defenses locals; és així com en Mateu Crespí marca.

En Parera alineà a: Mayol, López (Canyelles), Bauçà, M.A. Canyelles, J. Crespí, Sastre, F. Crespí, Jaume, J. Canyelles, Amengual i M. Crespí.

Santa Eugènia 2
Atc. Son Gotleu 1

El Sta. Eugènia guanyà per 2 gols a 1 a l'Atc. S. Gotleu, equip que va fer molt difícil la victòria taujana.

Efectivament, sobretot a la primera part, l'equip palmèsà dugué les riendes del joc perquè va aconseguir dues coses: dominar el centre del camp i practicar un futbol força dins el caire esportiu, a excepció d'un moment en que un jugador visitant agredí a J. Crespí, poc abans que ell mateix marcàs el gol de penalty, per caiguda de n'Amengual dins l'àrea, ja a la segona part. En aquesta mitat, el Sta. Eugènia, més sencer, aconseguia jugar amb més desimboltura, sense arribar a crear massa ocasions de gol. La segona diana puja al marcador a rel d'un tir fort d'en P. Crespí enviant la pilota per la mateixa esquadra: un gol de capell. A dos minuts del final, un avançatímid del S. Gotleu permet ancaixar el gol, quan la defensa queda estàtica demanant fora de joc, sense que l'àrbit s'en donàs compta.

En definitiva, una victòria apurada front a un adversari que no s'el pot menysprear als desplaçaments.

-----oOo-----

Esporles 3
Sta. Eugènia 1

-----oOo-----

SANTA EUGÈNIA

REVISTA LOCAL PER A LA DIVULGACIÓ I LA CULTURA

 Santa Eugènia 6

 Valldemossa At. 0

...I TAMBE PLOGUEREN GOLS.

Fàcil victòria del Santa Eugènia davant un Valldemossa que donà moltes facilitats; un equip aquest que en cap moment va saber controlar el joc, inclús quan els taujans jugaven malament. L'equip local - va començar en tromba logrant desconcertar totalment els contraris; prova d'això és que a un quart d'hora, el partit es posava en tres a zero, gols marcats per en P. Crespí (2) i J. Canyelles. El reste de la primera part va mancar de qualitat perquè s'abusava de l'individualisme, veient la debilitat dels visitants. Resultam només dos contraatacs d'importància; a un d'ells, una altra vegada en P. Crespí establí el 4 a 0.

Després del descans les coses no varen canviar gaire: joc de poc interès, avorriment a L'àrea d'en Toni Ferrà, la nova incorporació a la disciplina d'en Parera. De tant en tant els taujans trençaven - unes jugades "d'olé" que partien normalment dels dos laterals, Massià Canyelles i Jaume Crespí, o per mitjà d'en Pep Carbonell (havia substituït a Toni Sastre) el qual devers el minut 30 marcà el quint gol. Vuit minuts més tard, en J. Jaume tira un xut fort i cruçat al pal contrari on estava col·locat el porter valldemossí; era el que seria definitiu 6 a 0. Poc abans, en Pep Amengual fallava un llançament de penalty que havien fet damunt ell.

Bon arbitratge de l'àrbit que no tingué que mostrar cap targeta, ni a uns ni als altres. La conducta dels jugadors va ésser en tot moment correcta.

En conclusió, un resultat final que dona una idea clara del que va succeir al llarg dels norante minuts (encara que deu haguessin bastat) al pesat terreny del Pou Nou.

-----oOo-----

Informam als aficionats al futbol i en general a tots els lectors de la Revista Santa Eugènia, que es prepara una Entrevista a l'entrenador, Joan Parera.

Sortirà a la pròxima Revista. ¡No la vos perdeu!

Mikel.-

PURÉ DE PORROS

INGREDIENTS: (4 persones) 8 porros, 1 Kg. de patates, 2 tomàtiques grosses, sal i una cullerada de mantequilla.

PREPARACIÓ: Dins una olla amb aigua posau els porros, les patates i les tomàtiques a trossos, amb un poc de sal, per a bollir. Quan hagi bollit, colau-ho i passau-ho pel passapurés. Se = formarà una crema. Abocau la crema dins una olla i encalentiu-la. = Afegiu un poc de mantequilla i deixau-la fondre remenant la crema. = Serviu-ho calentet.

PASTISSETS DE POLLASTRE AMB LLIMONA

INGREDIENTS: 4 pits de pollastre sense os ni pell, un full de pasta de fulls congelada. Salsa Bechamel: 50 grs. de mantequilla, 1 cullerada de farina, 1/4 l. de llet, una = llimona, un vermell d'ou, sal i pebre bò.

PREPARACIÓ: Preparau una bechamel amb la mantequilla, farina i = llet i un poc de sal, pebre bò, dues cullerades de = suc de llimona i un poc de clovella rallada. Deixau-la coure un parell de minuts i, un cop retirada, afegiu el vermell d'ou. Deixau-la refredar.

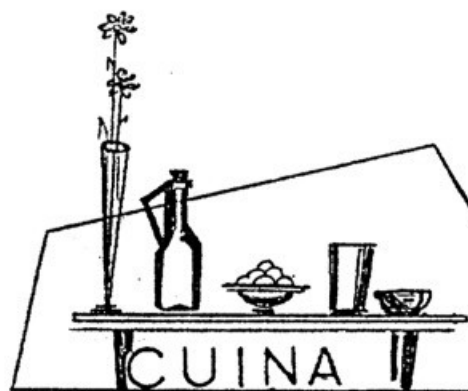
Estirau la pasta de fulls amb el "rodillo", tallau-la en quatre = quadradets i damunt cada un posau-hi dues cullerades de bechamel i = un pit de pollastre, doblegau els quatre cantons i afegiu-los hu = mits amb aigua perquè quedin ben tancats. Banyau-los amb ou batut i posau-los en el forn (alt) per a que prenguin color.

COCA DE FLAN

INGREDIENTS: 200 grs. de farina, 200 grs. de sucre, 2 ous, un poc = d'aigua, 1/2 litre de flan Potax i canyella.

PREPARACIÓ: En primer lloc, preparau el flan. Apart, mesclau els = ous, el sucre, la farina i l'aigua. Feis una pasta i = escampau-la dins un motlo untat de saïm. Abocau el flan per damunt = i posau-ho dins el forn ben calent. Quan sigui cuit, espolsejau-hi = per damunt la canyella.

I BON PROFIT !

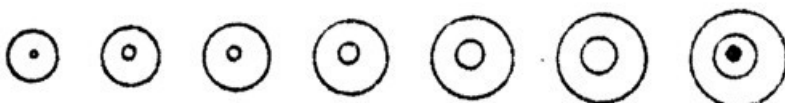

SANTA EUGÈNIA

SOPA DE LETRAS

A	B	O	R	E	S	O	L	A
S	A	N	O	N	E	T	O	C
A	J	N	O	T	U	B	O	L
H	O	N	T	R	A	G	O	E
S	A	R	O	E	C	O	E	D
C	C	C	B	A	L	E	T	S
S	G	A	I	C	O	N	A	E
A	C	O	R	A	R	A	P	D
S	G	B	R	E	C	O	N	E

- Busca 9 preposiciones con el recuadro de la izquierda. Se leerán de izquierda a derecha, de derecha a izquierda, horizontales y verticales.

CHISTES	CHISTES	CHISTES	CHISTES	CHISTES	CHIS
CHISTES	CHISTES	CHISTES	CHISTES	CHISTES	CHI
CHISTES	CHISTES	CHISTES	CHISTES	CHISTES	CH
chistes	chistes	chistes	chistes	chistes	chis

- ① Esta máquina hará la mitad de su trabajo, -dijo un vendedor-
- Qué maravilla! -respondió el cliente- Me llevo dos.
- ② - Papá, cuando sea mayor me casaré con la abuelita.
- eso no puede ser hijo, porque la abuelita es mi madre.
- No lo entiendo, aceso ¿ no te casaste tú con la mía?.
- ③ En cierta ocasión renuncié a la vez el tabaco, a beber y a ligar. !Fueron los veinte minutos más amargos de mi vida!.
- ④ En la parada del autobús, un señor le dice a otro:
- ¿Quieres cenar conmigo esta noche?
- Claro que si!
- Pues a las ocho en tu casa.
- ⑤ - Era un hombre tan bajo, tan bajo, que fue a que le limpiasen los zapatos, y le tinieron el pelo
- ⑥ Un señor le dice a su hijo:
- "Hijo mío, temo que el maestro se dé cuenta de que te hago los deberes".
- Yo también papá-respondió su hijo- porque el otro día me dijo el maestro.
"Es imposible que tú sólo puedas poner tantos disparates".

